

Redactie:

Mr. H. Singer-Dekker
Burg. Elsenlaan 147
Rijswijk-Z.H.
Telef. (070) 11 98 43

✕

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

✕

Versijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

MAART 1962
11e JAARGANG

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I H H O U D S O P G A V E

HUMANISTISCH VERBOND

Nieuwe raadslieden	Blz. 45
Contacten met buitenlandse studenten	" 45
Conferentie met besturen van grote gemeenschappen en federaties	" 45
Forumavond in Heerlen	" 45
Opheffing gemeenschappen	" 45

HUMANITAS

Benoemingen in de afdelingen	" 45/46
Nieuwe afdeling	" 46
De rechtspositie-regeling voor medewerkers van Humanitas	" 46
Naamsverandering afdeling Amstelveen	" 46
De erkenning als gezinsvoogdij-instelling van zes arrondissementen van Humanitas	" 46
Vacantiereizen voor bejaarden	" 47
Collecte te Den Haag	" 47
Conferenties Sectie Reclassering	" 47
Documentatie-materiaal Reclasseringsmedewerker	" 47
Kaderblad Humanitas	" 47

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Contact-bijeenkomst	" 47
Propaganda-actie	" 48

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"

Afdelingsconferentie	" 48
----------------------	------

HUMANISTISCH THUISFRONT

Commissie Stokmans	" 48
--------------------	------

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Overlijden M.G. Warffemius	" 49
Afdelingsnieuws	" 49
Centrale bijeenkomst	" 49
"Vernieuwing"	" 49

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand april voor de V.A.R.A.	" 50
---	------

INTERNATIONAAL NIEUWS

Engeland	" 50
Amerika	" 50
België	" 50

VAN ALLE KANTEN

Verslagen, reportages enz.

Niet bij kuch alleen (De Haagse Courant)	Blz. 51
Brief Hervormde Kerk inzake geestelijke vorming op de openbare school (De Rotterdammer)	" 51
(Het Vrije Volk)	" 51/52
Nederlandse Onderwijzers Vereniging inzake geestelijke vorming op de openbare school (Het Vrije Volk)	" 53
Amendement inzake geestelijke vorming op de openbare school (De Nieuwe Dag)	" 53
Trouw over de openbare school	" 54
Forungesprekken	
(De Haagse Courant)	" 54/55
(Het Vrije Volk)	" 55/56
Societas Studiosorum Reformatorum over geestelijke verzorging (Trouw)	" 56/57
Boekbespreking - Modern niet-godsdienstig Humanisme (Het Binnenhof - Het Arnhems Dagblad - De Gelderlander)	" 57/58
Eed of gelofte in rechtszaken (De Haagsche Post)	" 58
Rectificatie inzake medewerking Dr. H. Bongers aan Het Vrije Volk	" 58

HUMANISTISCH VERBOND

Nieuwe raadslieden.

In zijn vergadering van 31 maart keurde het hoofdbestuur de benoeming goed van de heer W. Zijlstra te Zwolle tot plaatselijk geestelijk raadsman en van de heer J.L. Zappey te Zierikzee tot raadsman voor de arbeiderskampen.

Contacten met buitenlandse studenten.

Het ligt in het voornemen, om midden mei gedurende enkele dagen een conferentie te houden voor buitenlandse studenten van het Institute for Social Studies. Thema zal zijn: "The function of intellectuals in emerging countries". Een drietal inleiders is aangezocht om resp. het culturele, politieke en economische aspect te belichten.

Conferentie met besturen van grote gemeenschappen en federaties.

Deze bijeenkomst, gehouden op 10 maart j.l. in het Erasmushuis te Utrecht, waar bestuurders van grote gemeenschappen en federaties aan deelnamen, was een succes. Naar aanleiding van een drietal inleidingen is uitvoerig gediscussieerd over de bijzondere taken welke door de bestuurders vervuld moeten worden, tengevolge van de snelle uitbreiding van de steden en de vorming van geheel nieuwe wijken.

Forumavond in Heerlen.

Op 14 maart werd in Heerlen op initiatief van de plaatselijke gemeenschap van het Verbond een forumgesprek gehouden over de vraag: "Wat denkt u van het humanisme?". Deelnemers hieraan waren resp. Dr. Heggen, docent aan het Groot Seminarie te Roermond, R.K.; Ds. Knot, Doopsgezind predikant te Heerlen; Ds. Heins, N.H. predikant te Geleen; de heer Scheps, leraar aan het Grotius College te Heerlen, gereformeerd en Dr. Prins, oud H.B.-lid van het H.V. Elders in dit nummer zijn enkele persverslagen opgenomen.

Opheffing gemeenschappen.

Het hoofdbestuur heeft besloten de kleine gemeenschappen De Kanaalstreek en Terschelling op te heffen. Door verhuizing van enkele actieve mensen was dit nodig. De overblijvende leden zijn als algemene leden bij de gewesten Groningen en Friesland gevoegd.

-o-

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"H U M A N I T A S"

Benoeemingen in de afdelingen.

In Amsterdam is aangesteld mevrouw J. Vlasman-Avontuur als maatschappelijk werkster voor gerepatrieerdenzorg (halve dagen), als opvolgster van mej. M.C. Hattink, die de dienst van Humanitas verlaten heeft.

In Delft is aangesteld mejuffrouw A. Groeneveld als maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk, als opvolgster van mevrouw T. Pieters, die de dienst van Humanitas verlaten heeft.

In Zwolle is aangesteld mejuffrouw E.M. Charbon als candidaat-maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk, tevens belast met de leiding van de gezinsverzorging, als opvolgster van mevrouw A.v.d. Wees-de Jonge.

In Enschede is aangesteld mevrouw T. van Kalker-Mulder als maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk (uitbreiding).

In Almelo is aangesteld mejuffrouw A. Smedema als candidaat-maatschappelijk werkster (uitbreiding).

Nieuwe afdeling.

In Dieren is een afdeling van Humanitas opgericht.

De rechtspositie-regeling voor medewerkers van Humanitas.

De rechtspositie-regeling voor medewerkers van Humanitas voorziet volgens artikel 21, in een "Commissie van Goede Diensten", die in het geweer zou moeten komen wanneer zich bij Humanitas een conflict zou voordoen tussen de werkgever en een werknemer. Het bestuur van Humanitas prijst zich gelukkig dit driemanschap nu te hebben gevonden, hoewel het hoopt, dat de medewerkers van Humanitas deze extra-beveiliging van hun belangen nimmer van node zullen hebben. De samenstelling van deze commissie volgt hieronder:

Aangewezen en benoemd door het hoofdbestuur : de heer H.J. van den Born
te Amsterdam.

Aangewezen in een stemming door de medewerkers
der vereniging, vervolgens voorgedragen aan en
daarna benoemd door het hoofdbestuur : mejuffrouw Mr. J.J.Th. ten
Broecke Hoekstra te Den Haag.

Aangezocht en daarna door de beide eerste commissieleden voorgedragen aan het hoofdbestuur,
als derde lid, en tevens als voorzitter van de
commissie : Mr. J.Th. Scherpenhuizen
te Amsterdam.

Het hoofdbestuur heeft ook deze laatste voordracht door een benoeming bekrachtigd.

Naamsverandering afdeling Anstelveen.

De afdeling Anstelveen heeft haar naam gewijzigd in afdeling: "Nieuwer Anstel".

De erkenning als gezinsvoogdij-instelling van zes arrondissementen van Humanitas.

Nadat onze aanvragen om erkenning als "reclasseringsinstelling voor minderjarigen" in zes arrondissementen jarenlang tot weinig meer dan departementale dossiervorming hadden geleid, is er sinds kort een stroomversnelling te constateren in de communicatie over dit onderwerp met het Departement. Wij mogen de toekomst in dit opzicht dus met iets meer vertrouwen tegemoetzien. Laat ons hopen, dat deze voorzichtige mededeling spoedig gevolgd kan worden door uitbundiger berichtgeving.

Vacantiereizen voor bejaarden.

De afdeling Dordrecht organiseert vacantieweken voor bejaarden. Deze worden gehouden in Huize De Ingeburg te Oud-Leusden en wel van 7 - 12 mei, van 14 - 19 mei, van 17 - 22 september en van 24 - 29 september.

Op 22 en 23 mei zijn er dagtochten voor bejaarden door Zeeland.

Collecte te Den Haag.

De afdeling Den Haag heeft een collecte georganiseerd die f. 3.300.-- opbracht.

Conferenties Sectie Reclassering.

In het vorige nummer deelden wij mede, dat de Sectie Reclassering een drietal regionale conferenties zal houden op 7 en 28 april en op 12 mei. Thans kunnen wij vermelden, dat het onderwerp zal zijn: "Zedendelinquent en samenleving". Op elk der conferenties zal een consulterend psychiater bij het Nederlands Genootschap tot Reclassering een inleiding houden. Een forum zal de vragen, die in kleine gespreksgroepen zullen worden geformuleerd, in discussie nemen.

Documentatie-materiaal Reclasseringsmedewerker.

Naast de reeds bestaande "Leidraad voor vrijwillige medewerkers" heeft de Sectie Reclassering thans een losbladige voorlichtingsserie voor haar leidinggevend vrijwilligerskader (plaatselijk sectieleiders onder meer) het licht doen zien.

Onder meer zijn hierin enige hoofdstukken opgenomen over het groepsge-sprek.

De losbladige samenstelling maakt het mogelijk bij tijd en wijle aanvullingen of wijzigingen aan te brengen in deze zeer praktische documentatiestof.

Kaderblad Humanitas.

Het februarinummer van Humanitas is hoofdzakelijk gewijd aan de conferentie over het contact tussen bestuur en maatschappelijk werkster.

-0-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Contact-bijeenkomst.

Op 18 februari hield de H.J.B. de tweede contact-bijeenkomst, die bijzonder geslaagd is te noemen. 's Morgens hield de voorzitter van de M.J.R., afdeling Hilversum een inleiding over "vergadertechniek, kaderproblemen en de bouw van een vereniging". Dit was, vooral voor de jongere aanwezigen bijzonder boeiend. 's Middags bespraken de afgevaardigden de moeilijkheden in de afdelingen en werd gezamenlijk naar een oplossing hiervoor gezocht. Vooral de afdelingen Amsterdam, Den Haag, Hilversum, Arnhem en Zeist lopen bijzonder goed. Afdelingen Zwolle, Assen, Wageningen en Gouda hebben met ruimtegebrek te kampen.

Propaganda-actie.

Er is ook een begin gemaakt met een grootscheepse propaganda-actie, waarbij o.a. een prijs zal worden uitgelooft voor de afdeling die binnen een bepaalde termijn de meeste leden heeft gewonnen (relatief gezien).

-o-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

"S O C R A T E S"

Afdelingsconferentie.

Op 17 en 18 februari vond in "Die Ossewa" te Noordwijk de afdelingsconferentie Leiden-Delft van de S.V.H.G. "Socrates" plaats. In alle opzichten boeiende sprekers waren Prof. Dr. B. Delfgaauw over Teilhard de Chardin en de heer H.J.J. Lips over humanistische geestelijke verzorging in het leger.

Ook de rest van het weekend werd in een gezellige en geanimeerde sfeer doorgebracht.

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT

Commissie Stokmans.

Toen het resultaat van de handtekeningen-actie in de Tweede Kamer besproken werd, stelde pater Stokmans (K.V.P.) voor, dat er een gemengd samengestelde commissie zou komen die het hele vraagstuk van de humanistische geestelijke verzorging in het leger nog eens zou bekijken. Deze commissie (in de wandeling genoemd: Commissie Stokmans) is er inmiddels gekomen. Zij is als volgt samengesteld:

Humanistische leden	:	Dr. J.P. van Praag.
Drs. A.R. Vermeer.
H.J.J. Lips.
R.K.-leden	:	Monseigneur M.G.R.A. Verheggen.
Luitenant-Kolonel Aalmoezenier R.P.J.M. Richelle.
Luitenant ter Zee 1ste Klasse Vlootaalmoezenier,
Dr. L.A.M. Goossens.
Prot.-christelijke leden	:	Ds. O. Hellema.
Kolonel Ds. A.P.W. de Kluis.
K.t.z. Ds. J.W. Sepmeyer.
Ambtelijke leden	:	J.J. van Houten, Secretaris Generaal Departement van Defensie.
P. Dregmans, Raad-adviseur in Algemene Dienst Departement van Defensie.
Drs. J.H.J. Leetes, Hoofdcommissie Departement van Defensie.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Overlijden M.G. Warffemius.

De Humanistische Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid heeft een groot verlies geleden door het overlijden van het hoofdbestuurslid M.G. Warffemius.

In het februarinummer van "Vernieuwing", het orgaan van de H.W.G., wijdt de redacteur Karel Timmerman een gevoelvol artikel aan het verscheiden van Warffemius.

Van de oprichting der H.W.G. af had hij zitting in het hoofdbestuur, waar zijn stem in de beraadslagingen veel gezag had.

In "Vernieuwing" verschenen tal van artikelen van zijn hand, artikelen, die altijd uitmuntten door eenvoud van betoogtrant.

Een strijdvaardig humanist, een wijs mens is heengegaan.

Afdelingsnieuws.

De afdeling Rotterdam hield 22 januari j.l., samen met de beide andere werkgemeenschappen, een bijeenkomst, waar Ds. L.H. Ruitenbergh sprak over het nut van de werkgemeenschappen in de P.v.d.A.

De afdeling Den Haag belegde op dezelfde dag, en eveneens in samenwerking met P.C.W.G. en K.W.G., een forumbijeenkomst met als onderwerp: "De zin van het politieke leven".

Gespreksleden waren hier Prof. Dr. B.W. Schaper, Prof. C.L. Patijn en Dr. E. Brongersma.

De afdeling Amersfoort kwam op 5 februari j.l. bijeen, ook samen met andere werkgemeenschappen. Prof. Dr. L.M. de Rijk hield een inleiding over "Subsidiëring van het godsdienstonderwijs op de openbare school".

Centrale bijeenkomst.

Op 31 maart werd een centrale bijeenkomst gehouden in het Erasmushuis, Oudegracht 152, Utrecht.

Ir. H. Vos sprak over: "Solidariteit in de internationale samenleving". Na afloop werden door een forum, onder leiding van Mr. H.B. Engelsman, vragen uit de vergadering beantwoord.

"Vernieuwing".

Het officiële orgaan van de H.W.G., "Vernieuwing" bevat in het januari-nummer een hoofdartikel van redacteur K. Timmerman, waarin het zo snel van aspect veranderende probleem Nieuw Guinea uitvoerig wordt behandeld.

In hetzelfde nummer schreef Meyer de Vries over de zelfbeschikking in Sowjet-Rusland en over de positie der joden aldaar.

De gelijkberechtiging voor humanisten, waarover o.a. Mej. Mr. N. Zeelenberg in de Eerste Kamer en Mr. F. Daams in de Tweede Kamer een lans braken, wordt in het januari-nummer uitvoerig besproken.

In het maartnummer is onder meer een artikel opgenomen van Henri Sandberg over: "Op welke weg in Engeland?".

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand april voor de V.A.R.A.

8 april	Dr. A. Saalborn	:	"Vechten met de tijdgeest".
15 april	Dr. H. Bongers	:	"Wit en zwart".
22 april	Prof. Dr. J.C. Brandt Corstius	:	"Op z'n paasbest".
29 april	Mej.Mr. J.J.Th. ten Broecke Hoekstra	:	"Dierenbescherming".

-o-

INTERNATIONAAL NIEUWS

Internationaal nieuws.

E n g e l a n d.

Een van de processen tegen de leden van het Comité van 100 heeft weer eens geleid tot het bekende geschil: eed of gelofte, waarover in Engeland wel haast net zo vaak verschil van mening is als bij ons.

The Humanist vermeldt, dat de strafrechter een getuige niet wenste te horen, omdat deze vroeg de gelofte te mogen afleggen in plaats van de eed, omdat hij niet geloofde dat de bijbel de gehele waarheid bevat. Desgevraagd verklaarde de getuige, dat hij sommige gedeelten van de bijbel wel voor waar hield. De rechter vond, dat hij dan wel de eed kon afleggen. De getuige wenste dit niet te doen omdat hij agnost is. De rechter wenste hem toen niet te laten getuigen. In hoger beroep werd het vonnis van de rechter vernietigd, omdat een getuige ten onrechte niet was gehoord. Daarbij verklaarde de beroepsrechter nadrukkelijk dat ieder die geen godsdienst heeft, het recht heeft te beloven in plaats van te zweren. De rechter mag hem ondervragen om de oprechtheid van zijn verklaring omtrent zijn ongeloof te onderzoeken, maar als er geen reden is aan de oprechtheid van zijn verklaringen hieromtrent te twijfelen, moet de rechter hem toestaan te beloven.

A m e r i k a.

In The Humanist, het blad van The American Humanist Association, heeft George von Hilheimer, een Amerikaan die destijds in Nederland is geweest, maar die nu een functie heeft bij de Humanistische Beweging in Amerika, een artikel geschreven over zijn ervaringen in Nederland; speciaal van een bezoek met de heer Schonk aan een arbeiderskamp, is hij zeer onder de indruk gekomen.

B e l g i ë.

In "Het Vrije Woord" lezen we, dat een geregeld medewerker aan de Humanistische radio-uitzendingen in België, de heer Rik Lanckrok, voor deze uitzendingen de Letterkundige prijs van de stad Gent heeft gewonnen. De heer van Cauwelaert, inspecteur van het onderwijs in de lekenmoraal in België, is benoemd tot docent aan de Vrije Universiteit te Brussel voor het geven van onderwijs in de methodiek en de didaktiek van de moraal. De heer van Cauwelaert geeft deze cursus ook aan de Universiteit te Gent.

VAN ALLE KANTEN

Verslagen, reportages enz. (De Haagse Courant)

Niet bij kuch alleen.

De in de vorige nummers reeds vermelde serie artikelen "Niet bij kuch alleen" is nu ook geopend in De Haagse Courant van 20 februari. Het eerste artikel is gewijd aan het Humanistisch Thuisfront.

-o-

Brief Hervormde Kerk inzake geestelijke vorming op de openbare school.
(De Rotterdammer)

De brief van de Nederlands Hervormde Kerk aan het Humanistisch Verbond inzake geestelijke vorming voor kinderen van niet-godsdienstige ouders op de openbare school is in vrijwel alle dagbladen vermeld. Wij hebben deze brief in zijn geheel opgenomen in ons februarinummer.

Inmiddels hebben vele bladen ook melding gemaakt van een protest tegen de brief van de Hervormde Kerk. De Rotterdammer van 16 februari schrijft het volgende:

" De hervormde classis Doorn heeft zich in een brief tot de Hervormde Synode gericht naaraanleiding van de uitspraak van deze synode over het verzoek van het Humanistisch Verbond om hulp bij zijn streven om te komen tot een verruiming van artikel 41 van het Ontwerp van Wet tot Regeling van het Voortgezet Onderwijs. De classis schrijft in dit protest:

" "Hoewel de Generale Synode geen adhaesie betuigd heeft aan dit verzoek, heeft ze toch uitgesproken, dat aan de verwerkelijking van het voorstel van het Humanistisch Verbond geen moeilijkheden in de weg worden gelegd."

" Het is van groot belang hierbij op te merken, dat deze beslissing met de kleinst mogelijke meerderheid is genomen (24 voor en 22 tegen).

" Naar het oordeel van de classis kan de kerk, welker roeping het is het evangelie te prediken en het gehele volk op te roepen zich door dit evangelie te laten leiden, op geen enkele wijze er aan meewerken, dat aan het Humanistisch Verbond door middel van een wetswijziging gelegenheid wordt gegeven, haar overtuiging in de van de overheid uitgaande openbare school in te dragen. Integendeel, krachtens haar roeping zal zij juist zich daartegen moeten verzetten.

" Ook al weet de classis het grote goed van de gewetensvrijheid te waarderen, is het toch haar stellige overtuiging, dat de overheid als Gods dienaar in deze aangelegenheid vanuit haar eigen taak en verantwoordelijkheid geen positieve roeping heeft".

" De brief is ondertekend door de praeses, ds. A. Vroegindewey en de scriba, ds. H. van Amstel."

Het Vrije Volk.

In Het Vrije Volk hebben zowel ds. Ruitenbergh (van Prot-chr. zijde) als dr. H. Bongers (van humanistische zijde) over de brief van de Hervormde Kerk geschreven.

Ds. Ruitenbergh schreef in het nummer van 27 februari onder meer:

" Nu gaat het er om, hoe men de tekst van deze geloofsbelijdenis
"ziet. De tekst zelf is duidelijk. Zij vraagt als kerk van de over-
"heid, dat zij ruimte schept voor de prediking van het ware Evan-
"gelie en dat zij alles wat daartegen in gaat weert, ja bestrijdt.
" Maar ...tussen 1561 en 1961 liggen 400 jaar. In die 400 jaar
"is véél gebeurd. Ook als men de kern van dit artikel aanvaardt,
"nl. dat het Gods bedoeling is, dat er een overheid bestaat en dat
"deze óók een geestelijke roeping heeft, kan men moeilijk volhouden,
"dat de overheid nu alles wat niet-Hervormd is moet tegengaan. Dat
"kan de kerk reeds hierom niet dulden, omdat elke schijn van machts-
"misbruik tegen het geloof of ongeloof van anderen het eigen geloof
"alleen maar in de ogen van die anderen ongeloofwaardiger maakt. Dát
"hebben de afgelopen eeuwen toch in ieder geval geleerd. In het ge-
"spreek van de kerk met het Humanistisch Verbond - en zulke gesprek-
"ken worden er gevoerd - zullen de vertegenwoordigers over en weer
"elkaar stevig hun mening zeggen. Maar elk gesprek is ten einde, wan-
"neer men macht gaat gebruiken de ander de gelegenheid verhindert
"vorm te geven aan zijn eigen overtuiging."

Dr. H. Bonger schreef in Het Vrije Volk van 6 maart onder de kop:
"School en tolerantie" een artikel, waarvan wij het laatste gedeelte hier
overnemen:

" Met dit antwoord is het Humanistisch Verbond gelukkig, want
"het heeft bij de vraag om adhesie geen positieve hulp verwacht, al-
"leen een principiële toezegging dat de Hervormde Kerk zich niet
"zou verzetten.

" Dat dit punt zeer moeilijk is, daarvan zijn ook humanisten over-
"tuigd. Dat de meerderheid van de synode beseft waar het, inzake de
"tolerantie om gaat, is een reden tot verheugenis. Hoe de zaken nu
"verder zich zullen ontwikkelen, in en buiten de volksvertegenwoor-
"diging moet afgewacht worden. Vast staat, dat deze zaak een belang-
"rijke bijdrage is tot een herziening van de grondslagen van de open-
"bare school, het type, dat de door zovelen verfoeide verzuiling in
"deze kan doorbreken.

" Het gaat in deze om de allerbelangrijkste vraag of Nederlanders,
"van welke levensovertuiging ook, er tezamen verantwoordelijkheid voor
"willen en kunnen dragen in een geest van respect voor de ander in
"zijn anders zijn. Het genoemde antwoord van de Hervormde Raad geeft
"hoop voor de toekomst van het openbaar onderwijs, omdat er uit blijkt
"dat het inzicht groeit dat Kerk en Humanistisch Verbond te zamen
"strijden voor de grootste dreiging van onze samenleving, de kleur-
"loze, van niets wetende en voor niets belangstelling hebbende geest
"van onbewust nihilisme. Zo zou de openbare school een werkelijke
"weerspiegeling kunnen worden van wat er in ons volk leeft. Niet een
"angstvallig zich afzijdig houden van de grote zaken achter en onder
"de leerstof, maar een school van verdraagzaamheid en een toets voor
"de eigen overtuiging. Een werkelijk opvoedingsinstituut naast het ge-
"zin, dat zou de openbare school steeds meer kunnen worden. Het is
"mij bekend, dat talloze ouders, die gelovige christenen zijn, geen
"enkel bezwaar meer zouden hebben om hun kinderen aan dat onderwijs
"toe te vertrouwen."

De Nederlandse Onderwijzers Vereniging inzake geestelijke vorming op de openbare school. (Het Vrije Volk)

De Nederlandse Onderwijzers Vereniging heeft het verzoek van het Humanistisch Verbond, in de gelegenheid te worden gesteld geestelijke vorming te bieden op de openbare school aan de kinderen van ouders, die daarop prijs stellen, ondersteund. Het Vrije Volk, Amsterdamse editie van 6 maart schreef hierover:

" De Nederlandse Onderwijzers Vereniging heeft met voldoening kennis genomen van de wijzigingen, die minister Cals in zijn ontwerp-mammoetwet heeft aangebracht, maar zij heeft nog wel enkele wensen.

" Zo is de NOV van mening, dat het openbaar onderwijs in het ontwerp niet de plaats heeft gekregen, die het als "vluchtheuvel" behoort te hebben.

" Openbare scholen voor voortgezet onderwijs moeten behalve aan voorstanders van het openbaar onderwijs ook plaats bieden aan minderheden, die niet tot stichting van een eigen school kunnen overgaan. Daarom moet een openbare school eerder kunnen worden gesticht en later worden opgeheven dan een bijzondere school.

" De NOV heeft dit in een adres aan de Tweede Kamer kenbaar gemaakt. Zij wijst er op, dat het verbod tot oprichten van openbare scholen buiten het plan een rechtsongelijkheid schept tussen het openbaar en het bijzonder onderwijs, die in strijd is met de pacificatiegedachte.

" Bij de doelstelling van het onderwijs zou de NOV naast het christendom ook het humanisme erkend willen zien. Ook zouden genootschappen als het Humanistisch Verbond voor het geven van vormingsonderwijs met kerkgenootschappen moeten worden gelijkgesteld."

-o-

Amendement inzake geestelijke vorming op de openbare school. (De Nieuwe Dag)

In De Nieuwe Dag van 2 maart lezen wij:

" P.v.d.A. en V.V.D vragen:

"Humanistische vorming naast godsdienstonderwijs

"Amendementen Mammoetwet.

" Uit de Tweede Kamer zijn thans de eerste amendementen ingediend op de Mammoetwet, die op 20 maart in openbare behandeling komt.

" Er is een amendement - Kleijwegt (P.v.d.A.) ter tafel gekomen, dat mede ondertekend is door leden van de V.V.D.-fractie. In de laatste redactie van het wetsontwerp tot regeling van het voortgezet onderwijs staat, dat de leerlingen op de openbare scholen op verzoeken van kerkelijke zijden de gelegenheid krijgen godsdienstonderwijs te volgen van leraren, die daartoe door de kerken worden aangewezen.

"Het amendement, dat van socialistische en liberale zijde is ingediend, wil de desbetreffende bepalingen zo gewijzigd zien, dat de regeling niet alleen geldt bij verzoeken van kerkelijke gemeenten en plaatselijke kerken, doch ook bij verzoeken van genootschappen op geestelijke grondslag. De leerlingen op de openbare scholen zouden op deze wijze "vormingsonderwijs" kunnen krijgen van leraren, die door deze genootschappen worden aangewezen. Men doelt hier kennelijk op het Humanistisch Verbond en op vormingsonderwijs in humanistische zin."

-o-

Trouw over de openbare school.

Kennelijk geïnspireerd door deze kwestie schrijft Trouw van 10 maart onder de titel: "Bij uitstek?" een artikel over de betekenis van de openbare school. Het laatste stuk van dit artikel nemen wij hieronder voor u over:

" Als we deze uitlatingen samenvatten, komt het er dus op neer "dat de openbare school hier gezien wordt als de nationale school "bij uitnemendheid; als de school waar bij uitstek de deugd der verdraagzaamheid wordt aangeleerd.

" Natuurlijk heeft de openbare school het goed recht deze visie "er op na te houden.

" Het nare van deze positiebepaling is echter dat hiermee tegelijkertijd de christelijke school als minder nationaal wordt beschouwd "en van onverdraagzaamheid wordt beschuldigd.

" Met welk recht kan men echter beweren dat de christelijke school "een minder verdraagzame houding zou aankweken dan de openbare?

" Heeft zij soms niet te leren dat de een de ander uitnemender moet "achten dan zichzelf? Wordt in de bijbel waarop deze school gegrondvest is niet als het grote gebod dat der liefde genoemd? Heeft de "openbare school soms het beeld van de barmhartige samaritaan ontworpen of staat dit in het boek dat elke morgen op de school met de "bijbel opengaat? De openbare school wil zijn de school voor allen; de "christelijke school soms niet? Wordt daar ooit een kind geweigerd op "grond van het feit dat zijn ouders buitenkerkelijk zijn?

" En als de openbare school per definitie de school is waar verdraagzaamheid wordt geleerd, waarom dan telkens vanuit haar burcht "die intolerante uitvallen naar de christelijke school? Zoals nog dezer "dagen gebeurde op een vergadering van "Volksonderwijs" in Twello "waar beweerd werd dat vandaag nog slechts een klein percentage der "ouders zijn kinderen om principiële redenen naar de christelijke school "stuurt; waar gezegd werd dat het christelijk onderwijs van nu niet "meer is dan een principeloos slap openbaar schooltje; terwijl daar "tegenover de openbare school ten tonele gevoerd werd als de school "die recht door zee gaat; als de school die met de gehele volksgemeenschap in aanraking komt en die bovendien eerlijk is ("Deventer Dagblad", 5 februari 1962).

" Zou de openbare school - uiteraard met behoud van haar visie - nu "echt niet iets bescheidener en wat meer verdraagzaam uit de hoek kunnen komen? Het zou de goede verhoudingen in ons volksleven - waarnaar "zij zegt onvermoeid te streven - slechts ten goede komen."

-o-

Forumsprekken. (De Haagse Courant)

Dr. Tjalsma en Dr. van Praag in openbaar gesprek in Voorburg.
De Haagse Courant van 1 maart schrijft:

" Op een zeer drukbezochte bijeenkomst van het Humanistisch Verbond in Voorburg-Rijswijk wisselden gisteravond Dr. Tjalsma, remonstrants predikant in Den Haag en landelijk voorzitter Dr. van Praag "van het H.V. van gedachten over een aantal van te voren geformuleerde stellingen. De bijeenkomst werd gehouden in "De Fjord" in "Voorburg.

" Uitvoerig stond Dr. Tjalsma stil bij de grote invloed van christendom en humanisme beide op de Europese cultuur, - het christendom heeft het humanisme nodig, zei hij, om telkens weer herinnerd te worden aan de zorg om de mens, die in het christendom soms wel eens verdrongen wordt door aanbidding van het goddelijke. Ook in de strijd tegen het nihilisme en tegen "barbarij". Maar, zei de predikant, bij alle sympathie moet toch duidelijk gesteld worden dat het christendom leeft uit heel andere geestelijke achtergronden dan het humanisme. De trefwoorden van de chr. religie zijn: God, openbaring, geloof, en daaruit voortvloeiend liefde tot de medemens.

" Dr. van Praag stelde daar tegenover dat hij, bij alle waardering voor het christendom, met de boodschap van Christus niets kon aanvangen.

" De humanist - ik in ieder geval niet, zei Dr. van Praag - kent geen ik -Gij verhouding, geen ontmoeting met een hogere macht en geen antwoord op een roepstem uit een andere wereld. Daardoor komt het ook, dat hij niet weet, wat hij met al die begrippen moet aanvangen, eenvoudig omdat de mystieke ervaring, waaruit ze voortkomen, hem vreemd is. Hij kent een ik -wij verhouding, waaruit voor hem de verantwoordelijkheid voor de medemens voortvloeit. Dit nu is niet een uitzondering, maar een veel voorkomend verschijnsel in deze tijd. Het aantal buitenkerkelijken neemt hand over hand toe en dat is te verklaren uit de totaal veranderde samenstelling van onze maatschappij en het andere beeld van mens en wereld dat de wetenschap ons biedt. Bij dit alles dient men te bedenken, dat het christendom in de wereld de visie is van een minderheid. De grote Oosterse religies van India en China zijn in hun grondstructuur humanistisch. Een wereld-humanisme probeert antwoord te geven op de behoeften van een moderne maatschappij.

" Het is echter ridicuul - aldus Dr. van Praag - dat christenen en humanisten, die elkaar nodig hebben in de strijd tegen het nihilisme, in de praktijk van het leven vaak afwijzend tegenover elkaar staan en in 's lands vergaderzalen elkaar dikwijls bestoken.

" Het tweegesprek werd gevolgd door een boeiende discussie."

-0-

Het Vrije Volk.

Van het forumgesprek in Limburg, waarover u in de rubriek Humanistisch Verbond al hebt kunnen lezen, gaf Het Vrije Volk van 15 maart het volgende verslag:

" "Ik kan mij voorstellen, dat er in de Katholieke Kerk nogal wat opvattingen zijn over de humanistische levensbeschouwing. Het komt er maar op aan, hoe men het ziet: men kan het humanisme zien als een bundeling van ongodsdienstigheid - wanneer men de zaak negatief benadert. Men kan het ook benaderen van deze kant: het toetreden tot het Humanistisch Verbond van hen die reeds met de kerk gebroken hebben is toe te juichen, omdat dit voor hen betekent: een doorbraak van de oppervlakkigheid!"

" Dat zei gisteravond pater dr. F. Heggen, docent aan het Groot-Seminari te Roermond, een van de vijf forumleden die door de gemeenschap Heerlen van het Humanistisch Verbond waren uitgenodigd om een antwoord te geven op de vraag: Wat denkt u van het humanisme?

" Deze avond, die zo'n overweldigende belangstelling trok, dat "er voor de enkele honderden aanwezigen nauwelijks voldoende plaats was in het Protestants Verenigingsgebouw te Heerlen, was de eerste in deze vorm, die ooit in Limburg werd gehouden.

" Dr. Heggen, die na een korte uiteenzetting van Dr. Prins uit Den Haag over het wezen van het humanisme, het woord kreeg, zei "zich ergens nauw verwant te voelen aan de humanistische levensbeschouwing. De beginselverklaring van het Humanistisch Verbond kon hij als katholiek geheel onderschrijven. Daar echter, waar bij het humanisme een punt staat, zie ik een komma, zei hij.

" Ons menszijn, aldus Dr. Heggen, is de enige toegangsweg voor het verkrijgen van kennis van enige werkelijkheid - staande in die werkelijkheid heb ik als christen de ervaring van God. Het humanisme meent dat de persoonlijke God een bedreiging is voor de mens. Ik als christen meen echter, dat ik juist door de ontmoeting met God de mogelijkheid tot de uitbloei van het menszijn in mij heb.

" Meer begrip in deze wereld - van alle kanten - vond Dr. Heggen een dringende noodzaak. Voor alles zal waarachtige verdraagzaamheid moeten worden betracht - ook op politiek en maatschappelijk gebied. Conservatisme heeft zich in het verleden - en deels ook nu nog - vaak verscholen onder de dekmantel "in naam van God".

" Ik pleit, zo zei Dr. Heggen, voor een politiek van open ramen, die zorgt voor frisse lucht. Het zou dan m.i. ook geen kwaad kunnen voor zijn geloof wanneer de echte katholiek eens kennis nam van het humanisme. Evenmin als het humanisme zou behoeven te verwachten wanneer het zich openstelde voor de christelijke mening.

" Op deze forumavond, waar ook leden van andere geloofsovertuiging - Ds. J. Knot, doopsgezind predikant en de heer N. Scheps (ge-ref.) - hun zienswijze over het humanisme kenbaar maakten, komen "wij morgen nog nader terug."

-0-

Societas Studiosorum Reformatorum over geestelijke verzorging. (Trouw)

Op het Unie-congres van de Societas Studiosorum Reformatorum is ook het Humanistisch Verbond en de Humanistische geestelijke verzorging ter sprake gekomen.

Dr. van Veen, directeur van Kerk en Wereld te Driebergen, hield een rede, getiteld: "De vrijheid van het Westen". Volgens Trouw van 28 februari zei Dr. van Veen daarin ook het een en ander over humanistische geestelijke verzorging. We nemen de betreffende passages uit het artikel voor u over:

" In een rede, getiteld: "De vrijheid van het Westen", die hij "uitsprak ter gelegenheid van de opening van het 76e Unie-congres des Societas Studiosorum Reformatorum in de aula van de Landbouwhogeschool te Wageningen, heeft Dr. van Veen, directeur van Kerk en Wereld in Driebergen, de wering van humanistische geestelijke verzorgers door leger en andere rijksinstanties een aantasting van de vrijheid genoemd. Dr. van Veen kwam tot deze uitspraak, nadat hij eerst de opgeworpen vraag, of de vrijheid in het westen door krachten van binnenuit wordt bedreigd, bevestigend had beantwoord.

" De eerder genoemde (negatieve) houding ten opzichte van het humanisme wilde spreker ook bij de onverdraagzaamheid rekenen en

"haar zien als een funeste ondernijning van de vrijheid. Twee instanties achtte de directeur van Kerk en Wereld in staat de macht der ideologie te breken, namelijk kerk en universiteit. Geloof en wetenschap vormen zijns inziens het hechte fundament van vrijheid, recht en democratie."

Trouw van 2 maart gaf de inleidingen van andere sprekers op het congres weer. Het schrijft onder meer:

"In de discussie merkte Prof. Ridderbos ten aanzien van de geestelijke verzorging van militairen door humanisten op, dat het hier niet gaat om het tolereren van een vorming in humanistische zin door de overheid, maar het zelf uitvoeren van deze vorming door de overheid. Een overheid van een staat, die in meerderheid een christelijke vorming voorstaat, kan onmogelijk een dergelijke anti-christelijke verzorging ter hand nemen."

-0-

Boekbespreking - Modern niet-godsdienstig Humanisme. (Het Binnenhof, Het Arnhems Dagblad, De Gelderlander)

Het boekje "Modern, niet-godsdienstig Humanisme" is besproken in Het Binnenhof van 5 maart, Het Arnhems Dagblad van 6 maart en De Gelderlander van 6 maart in een in de drie bladen gelijkloidend artikel, van de hand van D. Ouwendijk. Het laatste stuk van dit artikel nemen wij hieronder voor u over:

"Deze verdraagzaamheid kennen wij, in katholiek milieu, al lang in theoretische zin, maar willen we haar ook praktisch beoefenen, dan moeten we leren begrijpen waar zij menselijk op steunt: omdat zij dan een allround verdraagzaamheid is en niet een opportunistische, die door ogenblikkelijke religieuze belangen zou kunnen worden voorgeschreven - of opgeheven.

"Om nogmaals Dr. van Praag te citeren - "wat naar humanistische overtuiging een van de fundamenteën van het mens-zijn is; wat bij uitstek inhoud geeft aan het woord "menselijkheid": namelijk, dat wij mensen niet kunnen nalaten ervan uit te gaan, dat mens-zijn door (een) "akkoord" gekenmerkt is, dat op de een of andere manier de grondslag vormt voor onze waardering en voor onze keuze. De humanist zegt niet, dat het er is, maar dat wij mensen zó zijn, dat wij niet anders kunnen dan veronderstellen dat het bij de ander aanwezig is."

"

Oplosbaar?

"Op de keper beschouwd gaat het bij de gehele cyclus om de in deze woorden vervatte kwestie. Is zij oplosbaar, aan weerskanten van de "scheidslijn": de aanvaarding van God en Openbaring? De humanisten vrezen, bij monde van Dr. van Praag - die daarbij kan steunen op historische praktijken - dat de kwestie alleen dan oplosbaar is, wanneer aan de kant der gelovigen vooral goede wil wordt aangekweekt. Alsof de gelovige dus iets aan zijn Godseerbiediging zou moeten ontnemen om het mede-menselijke in volkomen oprechtheid te kunnen eerbiedigen. Pater Schillebeeckx stelt hier terecht tegenover, dat het niet juist is om de kwestie te stellen als een dilemma: God of mens. Want "ons mens-zijn (is) het allereerste gegeven, van waaruit al onze beschouwingen beginnen en waarin wij, indien er